

Sygn. akt I C 1198/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Chłopecka

Protokolant: st. sekr. sąd. Paulina Bondel

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2020 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa E. K.

przeciwko M. B.

o uznanie

I. uznaje w stosunku do E. K. za bezskuteczną umowę darowizny z dnia 4 października 2017 r. zawartą między P. B. i M. B. przed notariuszem A. P. prowadzącą Kancelarię Notarialną w W. przy ul. (...) (Rep. A (...)) dotyczącej:

- przeniesienia własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w W. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), z którym związany jest udział wynoszący (...) części w prawie użytkowania wieczystego działki, na której usytuowana jest nieruchomość;
- przeniesienia własności udziału wynoszącego 1/31 w prawie własności nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny usytuowany w budynku przy ul. (...) w W. (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), z którym związany jest udział wynoszący (...) w prawie użytkowania wieczystego działki, na której usytuowana jest nieruchomość, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda w kwocie 251.092,78 zł (dwieście pięćdziesiąt jeden tysięcy dziewięćdziesiąt dwa złote i siedemdziesiąt osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 1 września 2017r. do dnia zapłaty wynikającej z nakazu zapłaty z 29 września 2017r., wydanego w sprawie o sygn. akt I Nc 270/17 przez Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny,

II. ustala, że pozwana w całości ponosi koszty postępowania w sprawie, z tym, że ich rozliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt: IC 1198/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 17 listopada 2017 r. skierowanym przeciwko M. B. powód E. K. wniósł o uznanie w stosunku do niego za bezskuteczną umowy darowizny z 4 października 2017 r. zawartej między P. B. i M. B. przed notariuszem A. P. prowadzącą Kancelarię Notarialną w W. przy ul. (...) (Rep. A (...)) dotyczącej:

- przeniesienia własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w W. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o

nr (...), z którym związany jest udział wynoszący (...) części w prawie użytkowania wieczystego działki, na której usytuowana jest nieruchomość;

- przeniesienia własności udziału wynoszącego 1/31 w prawie własności nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny usytuowany w budynku przy ul. (...) w W. (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), z którym związany jest udział wynoszący (...) w prawie użytkowania wieczystego działki, na której usytuowana jest nieruchomość.

Powód wskazał, że przysługuje mu wobec zbywcy wzmiankowanych praw wymagalne roszczenie pieniężne w wysokości 251.092 zł 78/100 groszy wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności liczone od 1 września 2017 r., tj. od chwili wydania przez Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny nakazu zapłaty na jego rzecz w sprawie o sygn. akt I Nc 270/17. Nadto powód wskazał, że już na etapie postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec P. B. doszło do zajęcia praw majątkowych P. B. w postaci 28 udziałów o łącznej wartości nominalnej 28.000 zł przysługujących mu w ramach kapitału zakładowego (...) sp. z o.o. (k. 7).

Jednocześnie Powód załączył do pozwu pismo Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia E. M. datowane na 10 listopada 2017 r., w którym wskazano bezskuteczność dotychczasowego postępowania, bowiem w majątku P. B. nie zabezpieczono żadnych składników majątku (poza wskazanymi udziałami w (...) sp. z o.o.).

Nadto w pozwie powód wniósł o udzielenie zabezpieczenia na czas trwania postępowania w przedmiocie rozpoznania roszczenia o uznanie za bezskuteczną względem tego umowy darowizny z 4 października 2017 r. poprzez: ustanowienie zakazu zbywania nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w W. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), z którym związany jest udział wynoszący (...) części w prawie użytkowania wieczystego działki, na której usytuowana jest nieruchomość oraz w konsekwencji udzielonego zabezpieczenia przekazanie tak wydanego postanowienia Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w W. X Wydział Ksiąg Wieczystych w celu wpisania ostrzeżenia o zakazie zbywania wzmiankowanej nieruchomości lokalowej w księdze wieczystej (...), a także ustanowienie zakazu zbywania udziału wynoszącego 1/31 w prawie własności do nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny usytuowany w budynku przy ul. (...) w W. (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), z którym związany jest udział wynoszący (...) w prawie użytkowania wieczystego działki, na której usytuowana jest nieruchomość oraz w konsekwencji udzielonego zabezpieczenia przekazanie tak wydanego postanowienia Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie X Wydział Ksiąg Wieczystych w celu wpisania ostrzeżenia o zakazie zbywania wzmiankowanego udziału w prawie własności nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny w księdze wieczystej (...) /pозew wraz z wnioskiem k. 2-14/.

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2017 roku Sąd Okręgowy w Warszawie zabezpieczył roszczenie powoda o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną zgodnie z wnioskiem /postanowienie k. 78/.

Pozwana M. B. w odpowiedzi na pozew z dnia 10 stycznia 2018 roku wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wskazała, że na skutek przedmiotowej umowy sprzedaży dłużnik P. B. nie stał się niewypłacalny, bowiem posiada on majątek o znacznej wartości w postaci: 28 udziałów w spółce (...) Sp. z o.o., wierzytelność w wysokości 500 000 (pięćset tysięcy) złotych w stosunku do Spółki (...) Sp. z o.o., wynikającą z umowy pożyczki z dnia 1 października 2010 roku, zawartej w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi; wierzytelności w wysokości 87 162 (osiemdziesiąt siedem tysięcy sto sześćdziesiąt dwa) złote, wraz z należnymi odsetkami, przysługujące Panu P. B. z tytułu wynagrodzenia za umowę o pracę, stwierdzonego nakazem zapłaty z dnia 5 grudnia 2014 r., sygn. akt XXI Np. 13/14 wydanym przeciwko Spółce. Pozwana zakwestionowała także fakt działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz to, że jej zachowanie cechowała zła wiara względem strony powodowej /odpowiedź na pozew k. 132-137/.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie /protokół rozprawy k. 472-472v./.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 września 2017 roku powód E. K. skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie pozew przeciwko P. B. o zapłatę kwoty 251.092,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 01 września 2017 roku do dnia zapłaty /**dowód:** pozew k. 18-28/.

Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie powoda wydając w dniu 29 września 2017 roku nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym nakazał, aby P. B. zapłacił na rzecz powoda E. K. kwotę 251 092,78 zł (dwieście pięćdziesiąt jeden tysięcy dziewięćdziesiąt dwa złote i 78/100) wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 1 września 2017 roku do dnia zapłaty w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty bądź wniósł w tym terminie zarzuty /**dowód:** nakaz zapłaty z dnia 29 września 2017 roku wydany w sprawie INc 270/17 k. 29/.

Na podstawie otrzymanego tytułu zabezpieczenia w postaci nakazu zapłaty powód E. K. w dniu 23 października 2017 roku skierował do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie E. M. wniosek o wszczęcie postępowania zabezpieczającego. W odpowiedzi na złożony wniosek Komornik Sądowy przesłał stronie powodowej odpis zajęcia praw majątkowych należących do P. B. w postaci 28 udziałów o wartości nominalnej 1 000,00 zł każdy, o łącznej wartości 28.000 zł w spółce (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., wpisanej do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS

(...)**dowody:** pismo Komornika wraz z załącznikami k. 30-43, KRS spółki (...) sp. z o.o. k. 45-51/.

W międzyczasie w dniu 04 października 2017 r. P. B. zawarł ze swoją córką- pozwaną M. B. umowę darowizny:

a) lokalu mieszkalnego nr (...) usytuowanego w budynku przy ul. (...) w W., dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Księgę wieczystą o nr (...),

b) udziału wynoszącego 1/31 (jeden łamane trzydzieści jeden) części w nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny usytuowany w budynku przy ul. (...) w W., dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Księgę wieczystą o nr (...)

/**dowód:** odpis zupełny księgi wieczystej k. 52-70, odpis księgi wieczystej –płyta k. 77, akty notarialne k. 166-163/.

W dniu 10 listopada 2017 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie E. M. poinformowała powoda E. K., iż prowadzone przez nią postępowanie zabezpieczające na podstawie nakazu zapłaty z dnia 29 września 2017 roku wydanego w sprawie I Nc 270/17 nie doprowadziło do zabezpieczenia żądanej przez powoda kwoty wobec braku innych składników majątkowych P. B. /**dowód:** pismo komornika k. 44/.

Od nakazu zapłaty z dnia 29 września 2017 roku wydanego w sprawie INc 270/17 P. B. wniósł zarzuty. Wyrokiem z dnia 24 września 2019 roku Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z dnia 29 września w całości. Postanowieniem z dnia 24 września 2020 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie odrzucił apelację P. B. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 września 2019 roku wydanego w sprawie IC 1358/18 /**dowód:** postanowienie wydane w sprawie I ACa 67819 k. 471/.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie wskazanego wyżej materiału dowodowego, bowiem tworzy spójną i logiczną całość. Wartość dowodowa wskazanych dokumentów nie budziła wątpliwości. Sąd przeprowadził również dowód z przesłuchania świadków oraz stron.

Na rozprawie w dniu 3 grudnia 2020 roku Sąd pominął wnioski dowodowe zgłoszone przez pełnomocnika pozwanej na tej rozprawie, jak również te zgłoszone przez nią w odpowiedzi na pozew, uznając iż zmierzają one jedynie do przedłużenia postępowania (art. 235²§1 pkt 5 k.p.c.)

Sąd nie dał wiary twierdzeniom pozwanej i świadka P. B., że jego majątek pozwala na zaspokojenie roszczeń powoda. Świadek wątpił również w istnienie tej wierzytelności względem powoda.

Sąd nie dał wiary zeznaniom M. B., iż nie wiedziała o sytuacji finansowej P. B.. Pozwana pozostaje córką dłużnika. Mając na uwadze doświadczenie życiowe i zasady logicznego rozumowania, twierdzenie pozwanej o nieświadomości sytuacji finansowej dłużnika i celu darowania jej nieruchomości, nie mogą być uznane za wiarygodne.

Zeznania świadków A. D. i A. C. złożone przez nich na piśmie w trybie art. 271¹ k.p.c. Sąd uznał za nieprzydatne do rozstrzygnięcia. Zeznania te dotyczyły innego okresu, aniżeli tego, w którym powstała niewypłacalność dłużnika P. B..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie.

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że stronie powodowej przysługuje wierzytelność względem dłużnika P. B., która została potwierdzona w nakazie zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 września 2017 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie oznaczonej sygn. akt INc 270/17, utrzymanego w mocy wyrokiem tegoż samego Sądu w dniu 24 września 2019 roku w sprawie IC 1358/18. Wierzytelność nie została zaspokojona przez dłużnika do dnia wniesienia pozwu w niniejszej sprawie.

Na mocy umowy darowizny roku dłużnik powoda darował pozwanej M. B. lokal mieszkalny nr (...) usytuowany w budynku przy ul. (...) w W. oraz udział wynoszący 1/31 części w nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny usytuowany w budynku przy ul. (...) w W..

Pozwana M. B. w dacie zawarcia umowy darowizny pozostawała córką dłużnika P. B..

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Z kolei wedle § 2 tego przepisu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Artykuł 527 § 3 k.c. wprowadza domniemanie, że jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Kumulatywnymi przesłankami skargi paulińskiej są zatem: pokrzywdzenie wierzycieli, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oraz wiedza lub możliwość - przy zachowaniu należytej staranności - dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią. O ile wystąpienie trzeciej z przesłanek objęte jest domniemaniem prawnym ustanowionym przez § 3 art. 527 k.c., którego to domniemania pozwana w toku procesu obalić nie zdołała, to ciężar wykazania pozostałych dwóch spoczywał, zgodnie z regułą ustanowioną przez art. 6 k.c., na wierzycielu. W ocenie Sądu, strona powodowa sprostowała powyższemu obowiązkowi.

Niewypłacalność dłużnika została stwierdzona stosownymi dokumentami z postępowania egzekucyjnego, stwierdzającymi bezskuteczność prowadzonej przeciwko P. B. egzekucji. Dowodami osobowymi przeprowadzonymi w tej sprawie, a także potwierdzonymi dowodami w postaci nakazu zapłaty, zawiadomienia o bezskuteczności egzekucji,

zostało wykazane, że w 2017 r. P. B. znajdował się w złej sytuacji finansowej, a ponadto był dłużnikiem powoda na kwotę 251.092,78 zł.

Między niewypłacalnością dłużnika, a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić związek przyczynowy - czynność podjęta przez dłużnika musi być jedną z przyczyn niewypłacalności. Niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską, jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania czynności prawnej za bezskuteczną (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r. V CKN 280/2000 nie publ., z dnia 23 lipca 2003 r. II CKN 299/2001 nie publ. lub z dnia 29 czerwca 2004 r. II CK 367/2003 nie publ.). W niniejszej sprawie dla oceny pokrzywdzenia powoda miarodajny jest stan majątku dłużnika w chwili wytoczenia powództwa, tj. w dniu 17 listopada 2017 roku, oraz w chwili wydania wyroku kończącego postępowanie w tej sprawie.

Sąd stwierdził niewątpliwie, że na skutek dokonania zaskarżonej czynności prawnej z pozwaną P. B. stał się niewypłacalny w stopniu wyższym. Nie powoduje pokrzywdzenia wierzycieli czynność prawna dłużnika zmniejszająca jego majątek, jeżeli dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który nadal znajduje się w jego majątku lub posłużył mu do zaspokojenia wierzycieli. W rozpoznawanej sprawie dłużnik rozporządził swoim majątkiem pod tytułem darmym tj. nie uzyskał w zamian żadnego ekwiwalentu.

Drugą z przesłanek warunkujących skuteczność powództwa o uznanie bezskuteczności czynności prawnej w stosunku do wierzyciela jest działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę, że wskutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku, zaś samo pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zamiarem dłużnika, albowiem wystarczy, aby dłużnik przewidywał takie pokrzywdzenie jako ewentualność. Dostateczną przesłanką przyjęcia działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli jest istnienie ogólnej świadomości co do tego, że w wyniku podejmowanych czynności może on być niewypłacalny lub stan jego niewypłacalności może się powiększyć. Świadomość pokrzywdzenia nie musi dotyczyć osoby konkretnego wierzyciela; wystarczy świadomość pokrzywdzenia wierzycieli w ogóle. Może ona dotyczyć innego wierzyciela niż wierzyciel, który żąda uznania czynności za bezskuteczną.

P. B. darując pozwanej nieruchomości miał świadomość istnienia wierzytelności z tytułu zobowiązania finansowego względem powoda z tytułu prowadzonej przez nich wspólnej działalności gospodarczej.

Tym samym dłużnik musiał co najmniej w granicach ewentualności przewidywać, że darowizna należącego do niego mieszkania i miejsca postojowego – będącego jedynym realnym i łatwym do spieniężenia składnikiem jego majątku, uniemożliwi lub znacznie utrudni zaspokojenie jego wierzycieli. Niewiarygodne jest twierdzenie pozwanej i dłużnika P. B., że darowizna mieszkania miała na celu polepszenie stosunków na linii ojciec-córka. Należy mieć na uwadze fakt, iż czynność ta miała miejsce w dniu 4 października 2017 roku, a więc 2 tygodnie po tym jak został skierowany przeciwko dłużnikowi pozew w sprawie INc 270/17 o zapłatę kwoty 251.092,78 zł. Takie działanie wskazuje na zgola inny zamiar dłużnika i M. B., a mianowicie, aby zapobiec utracie mieszkania w toku egzekucji komorniczej prowadzonej przez wierzycieli P. B..

Co do trzeciej z przesłanek skargi pauliańskiej, tj. wiedzy pozwanej co do działania P. B. ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, wskazać należy, iż zgodnie z art. 527 § 3 k.c. domniemywa się, że osoba trzecia wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli jeżeli wskutek czynności prawnej korzyść majątkową uzyskała osoba będąca w bliskim stosunku z dłużnikiem. W niniejszej sprawie wyzbycie się przez dłużnika określonej w umowie nieruchomości nastąpiło na rzecz pozwanej będącej jego córką, a więc, jak stanowi ww. przepis, będącej osobą w bliskim z nim stosunku (wyrok SN z dnia 24 kwietnia 1996 r., I CRN 61/96, OSNC 1996, nr 9, poz. 125).

Pozwana natomiast nie obaliła domniemania wynikającego z art. 527 § 3 k.p.c.. Nie zostało wykazane, iżby zachodziły przesłanki z art. 533 k.c., zgodnie z którym osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika. Pozwana nie udowodniła, iżby zaspokoila wierzytelność powoda

E. K. względem P. B., objętej tytułem wykonawczym stanowiącym nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 września 2017 roku wydanego w sprawie INc 270/17, utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 września 2019 roku w sprawie IC 1358/18.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Pozwana przegrała sprawę w całości. Spoczywa na niej obowiązek zwrotu kosztów zastępstwa procesowego powodowi reprezentowanemu przez profesjonalnego pełnomocnika, pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., o czym orzeczono w pkt II wyroku.